

مقام معظم رهبری

بعضی‌ها قبل از اینکه سفر مکه بروند، سوغاتی‌های سفر را در اینجا می‌خرند - کار خوبی است - نگه میدارند؛ بعد که برگشتند، همانهایی را که در بازار شهر خودشان تهیه کرده‌اند، به عنوان سوغاتی میدهند. هدیه‌ی سفر است دیگر، خوب است. این کار، خیلی کار خوبی است.
خطاب به کارگزاران حج ۱۳۹۰

حج

معنویت
هم اندیشی
اتحاد اسلامی

نشریه خبری، آموزشی
بعثه مقام معظم رهبری

سه شنبه ۳۰ مهر ۱۳۹۲

۱۷ ذی‌الحجه ۱۴۳۴

OCTOBER 22, 2013

ZAER NEWSPAPER

رئیس جمهور در جلسه هیئت دولت:

اهداف رهبر انقلاب به دقت دنبال می شود

دیپلماتیک دولت در تعامل سازنده با جهان، با حمایت و اعتماد رهبر معظم انقلاب اسلامی در همین مدت کوتاه آثار ارزشمندی داشته است که دولت‌ها را به تجلیل از مردم سالاری در ایران وا داشته است و هم روند فزاینده تحریمها را متوقف کرده است.

هیات دولت عصر دیروز به ریاست حسن روحانی رئیس جمهور اسلامی کشورمان تشکیل شد. در ابتدای این جلسه رئیس جمهور با تشکر از تلاش‌های هیئت دیپلماتیک در مذاکرات هسته‌ای با کشورهای ۱+۵ در ژنو گفت: به لطف خداوند و به یمن حماسه سیاسی مردم در انتخابات، تحرک

مسیر عزتمند حرکت ملت ایران روشن است و اهدافی که رهبر معظم انقلاب برای پیشرفت کشور ترسیم کرده‌اند به دقت دنبال خواهد شد و دولت مصمم است این راه را با رویکرد تعامل سازنده دنبال کند. به گزارش پایگاه اطلاع رسانی دولت، جلسه

ادامه در صفحه ۱۱

به منظور سرویس دهی مناسب تر به حجاج:

پنج درصد اقامتگاه‌های زائران ایرانی در مکه دیگر اجاره نخواهند شد

دستاندرکاران ستاد مکه سازمان حج و زیارت و مرکز پزشکی حج و زیارت در مکه در دیدارهای جداگانه با نماینده ولی فقیه و سرپرست حجاج ایرانی به ارائه گزارش اهم فعالیت‌های انجام شده در موسم حج امسال پرداختند.

به گزارش خبرنگار زائر، مهندس سعید اوحدی رئیس سازمان حج و زیارت در این دیدار از تشکیل شش کارگروه در حین عملیات حج برای آسیب‌شناسی خدمت‌رسانی به زائران خبر داد و با بیان اینکه تعدادی از اقامتگاه‌های زائران ایرانی در شان زائر ایرانی نیست، گفت: پنج درصد اقامتگاه‌های فعلی زائران ایرانی در مکه از این پس دیگر برای اقامت زائران کشورمان اجاره نمی‌شوند.

اوحدی با تاکید بر استخراج نقاط قوت و ضعف خدمت‌رسانی به زائران ایرانی، به مشکلاتی که در زمینه کولر تعدادی از چادرهای مناجاد شده بود و همچنین به وضعیت نامناسب بهداشتی در مشاعر مقدسه اشاره نمود و گفت: آن دسته از نقاط ضعف در حوزه خدمت‌رسانی به زائران ایرانی که متوجه کشور میزبان است، طی نامه‌ای به وزیر حج عربستان اعلام می‌شود.

مسعود مجردی رئیس ستاد مکه سازمان حج و زیارت نیز در این دیدار اعلام کرد که با وجود اتمام ایام تشریق، خوشبختانه عملیات

ماهه، نقاط قوت و ضعف عملیات حج امسال را استخراج و کارشناسی کنند و راه‌حلهایی عملیاتی ارائه دهند.

نماینده ولی فقیه و سرپرست حجاج ایرانی با تاکید بر احقاق حقوق زائران، خاطرنشان کرد: اگر بر روی حق الناس چشم ببوشیم، فردای قیامت همه مسئول هستیم و باید پاسخگو باشیم. البته برخی مواقع، نقص مربوط به افراد و تشکیلات نیست بلکه باید بنا را بر همفکری و اصلاح سیستم بگذاریم.

حجت‌الاسلام والمسلمین قاضی‌عسکر همچنین بر نوسازی آشپزخانه‌های متمرکزی که طبخ غذای زائران بیت‌الله الحرام را انجام می‌دهند تاکید کرد.

حج کماکان برقرار است و عوامل ستادی همچنان با انگیزه بالا، مرحله دوم موسم حج را پوشش می‌دهند.

رئیس ستاد مکه سازمان حج و زیارت همچنین ابراز امیدواری نمود که پروازهای بازگشت زائران ایرانی با حداقل تاخیر انجام شوند. حجت‌الاسلام والمسلمین قاضی‌عسکر، نماینده ولی فقیه و سرپرست حجاج ایرانی در این دیدار با اشاره به وجود رضایت نسبی در میان زائران، عملیات حج امسال را مطلوب و موفق ارزیابی کرد.

وی با تاکید بر آسیب‌شناسی فرآیند خدمت‌رسانی به حجاج، گفت: کارشناسان بعثه و سازمان حج و زیارت در یک فرصت دو

موافقت رهبر معظم انقلاب با عفو محکومان
به مناسبت فرا رسیدن اعیاد سعید قربان و غدیر خم، رهبر معظم انقلاب اسلامی با پیشنهاد عفو یا تخفیف و تبدیل مجازات یک هزار و ۲۴۱ نفر از محکومان محاکم عمومی و انقلاب، سازمان تعزیرات حکومتی و سازمان قضایی نیروهای مسلح موافقت کردند.

گزارش دیدار سرپرست حجاج ایرانی با روسای بعثه‌های حج چهار کشور

همچنین با اعلام آمادگی جهت همکاری‌های پژوهشی میان بعثه‌های حج ایران و ترکیه، گفت: برخی عنوان طرح مباحث مسلمانان جهان اسلام در حج را مصداق جدال در حج می‌دانند؛ در صورتی که چنین نیست و طرح مسئله فلسطین در حج نه تنها جدال در حج نیست بلکه به عنوان یک فریضه دینی باید به آن نگاه کرد.

حجت‌الاسلام والمسلمین قاضی‌عسکر با ابراز تأسف از افراطی‌گری در برخی کشورهای اسلامی، بر ایجاد جبهه اعتدالی در دنیای اسلام تأکید کرد و با قدردانی از استقلال رای و هوشیاری دکتر محمد گورمز رئیس سازمان دیانت و رئیس بعثه حج ترکیه، دیدگاه وی به قضایای بین‌المللی را منصفانه دانست و گفت: علمای جهان اسلام نظیر شما که جبهه بین‌المللی دارند باید از مرزهای خود عبور کرده و برای حل مشکلات جهان اسلام اقدام کنند.

دکتر محمد گورمز رئیس سازمان دیانت و رئیس بعثه حج ترکیه نیز با قدردانی از جمع‌آوری فتاوی‌ای علما و مراجع شیعه درباره «تکفیر»، از آغاز اقدام مشابهی در ترکیه برای جمع‌آوری دیدگاه‌های علمای این کشور خبر داد و گفت: بزرگترین گناه بین مسلمانان این است که دین رحمت را دین ترس و خشونت معرفی کنند. گناه بزرگ ما هم این است که در مقابل چشمانمان مسلمانان را می‌کشند و ما فقط شاهد این صحنه‌ها هستیم.

بر طبق این گزارش، حجت‌الاسلام والمسلمین سیدعلی قاضی‌عسکر در دیدارهای فشرده‌ای که با روسای بعثه‌های حج یا وزرای امور دینی کشورها دارد با ناظم خلیل ایوبیج رئیس بعثه حج بوسنی نیز دیدار کرد.

نماینده ولی‌فقیه و سرپرست حجاج ایرانی، مقاومت مردم بوسنی در برابر قتل عام و کشتار دسته‌جمعی آنها را ستودنی و یادآور عزت و عظمت این ملت دانست و ابراز امیدواری کرد مسلمانان بوسنی با اقدامات خود زمینه‌ساز توسعه فرهنگ غنی اسلام در دل اروپا شوند.

نماینده ولی‌فقیه و سرپرست حجاج ایرانی با روسای بعثه‌های حج چهار کشور دیدار کرد. حجت‌الاسلام والمسلمین سیدعلی قاضی‌عسکر در دیدار با وزیر امور خارجه بنین، با اشاره به زندگی مسالمت‌آمیز میان هم‌وطنان شیعه و اهل سنت در جمهوری اسلامی ایران، نسبت به افراطی‌گری‌هایی که به نام اسلام در کشورهای دیگر صورت می‌گیرد، هشدار داد.

وی با تأکید بر عملیاتی شدن مفاد تفاهم‌نامه فی‌مابین بعثه حج جمهوری اسلامی ایران و وزرات امور خارجه بنین، نسبت به توسعه روابط کشورمان با کشور دوست و برادر بنین در بخش‌های اقتصادی، سیاسی و فرهنگی ابراز امیدواری کرد.

وزیر امور خارجه بنین نیز در این دیدار با بیان اینکه گفت‌وگوی سیاسی جمهوری اسلامی ایران و بنین در سطوح خیلی بالا جریان دارد، به تفاهم‌نامه‌های متعددی که در سفر اخیر رئیس‌جمهور سابق کشورمان به بنین منعقد شده است اشاره کرد و سرعت اجرای این تفاهم‌نامه‌ها را مطلوب توصیف نمود.

بر طبق این گزارش، حجت‌الاسلام والمسلمین قاضی‌عسکر در دیدار دیگری با رئیس کمیسیون امور مذهبی پاکستان، با اشاره به مشترکات فراوان میان ایران و پاکستان و رو به گسترش بودن روابط همه‌جانبه بین دو کشور، از آمادگی کارگزاران حج جمهوری اسلامی ایران برای برگزاری نشست‌های کارشناسی با دست‌اندرکاران حج پاکستان جهت انتقال تجربیات در حوزه مدیریت عملیات حج خبر داد.

این گزارش می‌افزاید: حجت‌الاسلام والمسلمین سیدعلی قاضی‌عسکر در دیدار با رئیس سازمان دیانت و رئیس بعثه حج ترکیه نیز با ارائه پیشنهاد ایجاد تشکلی از روسای بعثه‌های حج کشورها، گفت: تشکل روسای بعثه‌های حج کشورها می‌تواند در جهت همکاری‌های مشترک بخصوص در زمینه آموزش و آماده‌سازی حجاج کشورها موثر باشد.

نماینده ولی‌فقیه و سرپرست حجاج ایرانی

می‌توان ایام حضور در سفر حج را به دو مقطع زمانی تفکیک کرد: مرحله نخست از زمان ورود به سرزمین حرمین شریفین تا پایان اعمال حج است و مرحله دوم پس از پایان اعمال تا هنگام بازگشت به کشور.

در مرحله نخست، زائران خود را برای ورود به مناسکی بزرگ آماده می‌کنند و لذا بیشترین دغدغه ایشان کسب آمادگی روحی، معنوی، اخلاقی و معرفتی لازم برای انجام درست اعمال حج است به گونه‌ای که بهترین دستاورد را برای حاجیان داشته باشد.

در مرحله دوم، یعنی پس از پایان اعمال، معمولاً حجاج خود را برای بازگشت به کشور آماده می‌کنند. البته گروهی از آنان ابتدا سفری عارفانه به شهر پیامبر دارند و پس از حدود یک هفته اقامت در مدینه النبوی به ایران بازخواهند گشت. به هر حال بیش از هر زمان دیگری در مرحله پس از انجام اعمال، دغدغه ذهنی حاجیان، ایجاد آمادگی لازم برای بازگشت به شهر و دیارشان است. بدین لحاظ حجم حضور آنان در بازار برای خرید سوغات سفر افزایش می‌یابد و همچنین در مراودات و صحبت‌های روزمره میان آنان، مباحث مربوط به تدارک ولیمه حج، خرید سوغات و تمهیدات مربوط به آنها رواج دارد.

به ویژه آن که مدت نسبتاً زیادی از دوری حجاج از جمع خانواده و دیار می‌گذرد و احتمال بروز برخی ناشکیبایی‌ها و کج خلقی‌ها در بین برخی از ایشان وجود دارد. طبیعتاً در این فضا و شرایط، خویشتنداری همسفران و همچنین توجه داشتن حجاج محترم به تداوم ارتباط با مراسم‌های معرفتی و حضور در نمازهای جماعت و اماکن مقدسه، نقش بزرگی در خودکنترلی و تداوم جو معنوی و روحانی ایام مناسک خواهد داشت.

نماینده

ولی‌فقیه

مقاومت

مردم بوسنی

در برابر قتل

عام و کشتار

دسته‌جمعی

آنها را

ستودنی و

یادآور عزت

و عظمت

این ملت

دانست

و ابراز

امیدواری

کرد

مسلمانان

بوسنی با

اقدامات

خود

زمینه‌ساز

توسعه

فرهنگ غنی

اسلام در دل

اروپا شوند.

حسین مظفر معاون تبلیغات و امور رسانه تشریح کرد:

حج؛ دژ نفوذ ناپذیر مسلمانان

مراسم حج، هر سال شاهد اجتماع عظیم مسلمانان است. این اجتماع عظیم فرصت گرانبایی را برای تبادل نظر و ارتباط بین کشورهای اسلامی پدید می‌آورد که در صورت توجه به آن بسیاری از مشکلات مسلمانان قابل حل است. دکتر حسین مظفر معاون تبلیغات و امور رسانه های بعثه مقام رهبری در گفت و گو با زائر از تشکیلات حج جمهوری اسلامی ایران و فرصت های حج برای کشورهای اسلامی می‌گوید.

استراتژیک برسند. وحدت و انسجام و یکپارچگی مسلمانان در برابر دنیای کفر و کفرپیشگان یک استراتژی است که اولین منافع آن به خود مسلمانان و عزت و کرامت آنان برمی‌گردد و آنها را به یک دژ نفوذ ناپذیر و مستحکم در برابر سلطه‌گران و بیگانگان تبدیل می‌سازد متأسفانه مسلمانان از این ظرفیت در ایام حج بهره‌ای نمی‌گیرند.

مسلمانانی که توفیق تشریف به سرزمین وحی و حضور در موسم حج را دارند چگونه می‌توانند اهتمام خود را در زمینه زدودن تصویر منفی از جهان اسلام نشان دهند؟

عمل حجاج هر کشور در موسم حج بیانگر افکار و اندیشه و شخصیت دیگر هموطنان آنان و ترسیم کننده فرهنگ و تمدن کشورشان است. در مواردی که انسان‌ها با زبان و گفتارشان نمی‌توانند پیام‌های خود را به دیگران برسانند و شخصیت و فرهنگ خود را مطرح کند این رفتار و کردار آنان است که بلندتر از صدای گفتارشان نقش آفرینی می‌کند این‌که گفته اند: **کونوا دعاه الناس بغير السننکم** ناظر بر اهمیت رفتار و کردار ما و تاثیر آن بر قضاوت‌هاست. لذا حجاج ایرانی نباید از این مهم غفلت کنند که به‌عنوان نمایندگان ملت بزرگ ایران باید به نحوی عمل و رفتار کنند که شأن ملت و نظام اسلامی را ارتقا بخشد و خدای نکرده موجب بدنامی ملت ما نگردند.

با توجه به این‌که موسم حج فرصتی برای دید و بازدید نخبگان اسلامی است سیمای حج را از منظر این نوع ارتباطات چگونه تفسیر می‌کنید؟ نخبگان هر کشور از گروه‌های مرجع هستند که به عنوان الگوهای رفتاری در هر جامعه نقش مهمی در جهت دادن به امور و اصلاح و هدایت جامعه در ابعاد مختلف خواهند داشت.

پیش‌بینی شده‌اند که در ایام حج بررودن امور حج نظارت می‌کنند و در صورت مشاهده مشکلات با تمامی با مسئولان ذی‌ربط در همان محل نسبت به رفع مشکلات اقدام می‌نمایند. در نظارت بعد از مراسم نیز انجام ارزیابی از عملکردها برای اصلاح امور در مراسم بعد صورت می‌پذیرد و این سه نوع نظارت تاثیر جدی در اصلاح امور جاری و اقدامات سال بعد خواهد گذاشت.

کشورهای اسلامی چگونه می‌توانند از ظرفیت موسم حج برای تقویت روابط خود و حل مشکلات جهان اسلام سود ببرند؟

اجتماع ملت‌ها و نمایندگان کشورهای اسلامی در موسم حج فرصت بزرگی برای تعامل و تبادل نظر پیرامون مسائل و مشکلات جهان اسلام است. مسئولان حج کشورهای اسلامی باید از این ظرفیت عظیم بهره ببرند. مشکلات عیدیه‌ای که هم‌اکنون کشورهای اسلامی با آن روبرو هستند به‌خاطر این بی‌توجهی‌ها و پراکنده‌گی‌ها و عدم انسجام مسلمانان است. این‌که کشورهای جهان سلطه و سلطه‌گران با روحیه سلطه‌گری خود نسبت به چپاول منابع ملت‌های مسلمان اقدام می‌نمایند و به خود اجازه می‌دهند به بیش از ۱/۵ میلیارد مسلمان توهین و هتک حرمت کنند از عواقب عدم‌بهره‌گیری از این فرصت‌هاست.

مسلمانان مشترکات فراوانی دارند که می‌توانند با تکیه بر آن به یک وحدت

تشکیلات حج جمهوری اسلامی در قیاس با کشورهای دیگر از چه نقاط قوتی برخوردار است؟ آیا می‌توان گفت که جمهوری اسلامی ایران در قیاس با سایر کشورها تشکیلاتی‌ترین حج را برای زائران خود رقم می‌زند؟

تشکیلات حج جمهوری اسلامی ایران، منسجم و مبتنی بر تقسیم کار منطقی و هوشمندانه است. امور اجرایی مربوط به زائران محترم توسط سازمان حج و زیارت و اوقاف انجام می‌شود و مسئولیت نظارت و هدایت و دیگر امور فرهنگی و مذهبی این مجموعه تحت نظارت عالی‌مقام معظم رهبری از طریق نماینده محترم ایشان، برنامه‌ریزی و دنبال می‌شود.

این تشکیلات اگر چه در دو ساختار جداگانه اما با عنوان واحد امور زائرین مدیریت می‌شود. یعنی اولاً از یکپارچگی تعریف شده برخوردار است، ثانیاً در ایام حج، مجموعه این دو ساختار در قالب یک راهبرد کلان تحت عنوان امیرالحاج اداره و مدیریت می‌گردد که از اقتدار ویژه‌ای برخوردار است. برنامه‌ها و خدماتی که در این ایام در مورد زائرین عزیز انجام می‌گیرد اعم از امور مسکن، تغذیه، حمل و نقل و بهداشت و درمان نسبت به کشورهای دیگر کم‌نظیر است و این نوع رسیدگی بیانگر نوع نگاه نظام اسلامی به حرمت و عزت زائرین است.

بعثه مقام معظم رهبری برای تقویت نظارت کلان بر امور حج معمولاً چه مواردی را در نظر می‌گیرد؟

نظارت بر روند امور در موسم حج به شیوه‌های مختلف انجام می‌شود. این نظارت هم به صورت پیشگیرانه و هم در حین موسم و هم بعد از آن اعمال می‌گردد. در نظارت پیشگیرانه نظارت بر قراردادهای مهم و نظارت بر اقدامات اولیه صورت می‌گیرد. در نظارت حین موسم ناظرانی متعهد و با تجربه هم در امور تخصص و هم در امور اجرایی

مسئولیت نخبگان در موسم حج برای توجه به اهداف و پیام‌های حقیقی و معنوی و مادی و اجتماعی حج بسیار مهمتر از زائران است. ارتباط نخبگان با هم بویژه در ایام حج، فرصت مناسبی برای تبادل نظر و برنامه‌ریزی برای دنیای اسلام و مسلمانان کشورهای مختلف می‌باشد.

حج پیامبران

آدم، نوح، خضر، هود، صالح، ابراهیم، موسی، سلیمان، یونس و عیسی (علیهم السلام) هم حج گذارده‌اند.

در تفسیر العیاشی (به نقل از زراره) از امام باقر (علیه السلام) سؤال شد: آیا پیش از بعثت پیامبر (صلی الله علیه و آله) خانه خدا زیارت می‌شد؟

فرمود: «آری. نمی‌دانند که مردم، پیش تر هم حج می‌گزارند و ما به شما خبر می‌دهیم که آدم، نوح و سلیمان (علیهم السلام)، همراه با جن و انس و پرندگان، حج خانه خدا کرده‌اند.

امام صادق (علیه السلام) فرمودند: چون آدم (علیه السلام) از منا کوچ کرد، فرشتگانی به استقبال او آمدند و گفتند: ای آدم! حجّت قبول! ما دو هزار سال پیش از حجّ تو، این خانه را زیارت کرده ایم (حجّ گزارده ایم).

امام باقر (علیه السلام) نیز فرمودند: سلیمان بن داوود (علیهما السلام) همراه جن و انس و پرندگان و بادها، خانه خدا را حج نمود و بر کعبه، قبایطی پوشاند.

امام صادق (علیه السلام) همچنین فرمودند: و یونس بن مَتّی (علیه السلام) بر کناره های رُوحاء گذر کرد، در حالی که می‌گفت: «لَبَّيْكَ! ای برطرف کننده اندوه های بزرگ‌لَبَّيْكَ!».

عیسی بن مریم (علیه السلام) بر کناره های رُوحاء گذشت، در حالی که می‌گفت: «لَبَّيْكَ، بنده ات و فرزند بنده ات، لَبَّيْكَ!».

و محمّد (صلی الله علیه و آله) بر کناره های رُوحاء، گذر کرد، در حالی که می‌گفت: «لَبَّيْكَ! ای دارنده همه‌تعالی‌ها، لَبَّيْكَ!».

پیامبر خدا (ص) فرمودند:

یک حج به نیابت از مرده، سه حج است: حجی برای مرده، حجی برای نابین و حجی برای عمل کننده به وصیت مرده.

کلید جلب محبت

اگر کسی از مؤمنان را دوست دارید، محبت خود را بر زبان آورید و آن را اظهار کنید، تا بین شما محبت ها افزوده شود و دوستی ها تداوم یابد.

هر انسانی مایل است که مورد علاقه و محبت دیگران باشد. اگر علاقه مندان محبت خود را آشکار کنند، محبوب هم به دوست داران خود علاقه‌مند می‌شود و این محبت دو جانبه، زندگی ها را از صفا و صمیمیت بیشتری بهره مند می‌سازد.

ما اگر بدانیم که خدا دوست دار ماست، ما هم خدا را بیشتر دوست خواهیم داشت و اگر باور کنیم که رسول خدا (ص) و حضرات اهل بیت (ع) به ما عنایت و محبت دارند و این علاقه را بارها نشان داده و اظهار کرده‌اند، شعله محبت عترت و اهل بیت نبوت در دل ما بیشتر خواهد شد.

خداوند بارها در قرآن کریم، محبت خویش رانسیّت به بندگانش ابراز کرده و در آیاتی که «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ...» دارد، تصریح فرموده که دوستدار پاکان، توبه‌کنندگان، پاک‌جویان، نیکوکاران، متقین، متوکلین، صابران، اهل قسط و عدل است و گاهی نیز از کسانی یاد می‌کند که دوستی ایشان با خدا دو سویه است (یحیبهیم و یحبوناه) توجه به این نکته، محبت خدا را در دل ها شعله‌ور می‌سازد. ائمه معصومین (ع) محبت های خویش را نسبت به پیروانشان ابراز می‌کنند.

از امیر مومنان حضرت علی (ع) پرسیدند: یا علی! چگونه‌اید؟ فرمود: دوستدار دوستانمان و دشمن دشمنانمان هستیم: «اصبحت محبا لمحبا ومبغضا لمن يبغضنا». آیا اگر باور کنیم خداوند ما را آگاه کن. روایت شده است مردی به مسجد وارد شد در حالی که امام باقر (ع) و امام صادق (ع) در مسجد نشسته بودند. یکی از اصحاب امام باقر (ع) با دیدن وی گفت: به خدا قسم من این شخص را دوست می‌دارم. امام فرمود: پس او را آگاه کن زیرا که این آگاهی هم مودت و دوستی را پایدارتر می‌کند، هم در ایجاد الفت، خوب است «الافاعلمه فانه ابقى للمودة و خیر فی الالفه».

از پیامبر خدا (ص) نیز روایت است که فرمود: «اذا احب احدکم صاحبه او اخاه فليعلمه»؛ هر یک از شما دوست یا برادر دینی اش را دوست بدارد، پس به او اعلام کند.

دین خدا و مناسک حج را تعظیم و احترام نماید و در مشاعر معظم اعمال لازم را مو به مو و با کمال انقیاد رعایت کند، در حقیقت این کار او حاکی از پاکسی دل و مقام پرهیزکاری و خوف از خدا در دل اوست.

نکته اینجا است که خداوند دین خدا و مناسک حج را تعظیم و احترام نماید و در مشاعر معظم اعمال لازم را مو به مو و با کمال انقیاد رعایت کند، در حقیقت این کار او حاکی از پاکسی دل و مقام پرهیزکاری و خوف از خدا در دل اوست.

نکته اینجا است که خداوند دین خدا و مناسک حج را تعظیم و احترام نماید و در مشاعر معظم اعمال لازم را مو به مو و با کمال انقیاد رعایت کند، در حقیقت این کار او حاکی از پاکسی دل و مقام پرهیزکاری و خوف از خدا در دل اوست.

تعظیم شعائر نشانه تقواست

خداوند متعال در تبیین اعمال و مناسک حج فرموده است:

(ذَلِكَ وَمَنْ يَعْظِمُ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ). بنابراین هر کس از روی رضا و رغبت شعائر

نفرمود: «هر کس که مناسک حج را به جا آورد» بلکه فرمود: «(مناسک حج) این است! و هر کس برنامه‌های الهی را بزرگ دارد...» و این همراه با نوعی تعظیم و احترام و مطیع فرمان خدا بودن است؛ همانطور که سربازان، در پادگان، به پرچم کشور خود احترام می‌کنند.

پیامبر (ص) فرمودند: هر یک از شما دوست یا برادر دینی اش را دوست بدارد، پس به او اعلام کند.

در کنار دعا باید تلاش کرد

قسمت سوم و پایانی در دو شماره قبل به تبیین و مرور آیاتی از قرآن درباره «دعاهای حاجیان» پرداخته شد. آخرین قسمت این مطلب در ادامه می‌آید:

در دعاها، هدف های کلی مطرح شود و تعیین مصداق به عهده خداوند گذاشته شود. ما از خداوند حسنه و سعادت می خواهیم، ولی در اینکه رشد و صلاح ما در چیست، آنرا به عهده ی خداوند بگذاریم. چون ما به خاطر محدودیت های علمی و عدم آگاهی از آینده و ابعاد روحی خودمان، نمی توانیم مصداق جزئی را تعیین کنیم. به همین جهت توصیه شده است از خداوند وسیله کار را نخواهید، بلکه خود کار را بخواهید. زیرا ممکن است خداوند از وسیله ی دیگری که به فکر و ذهن ما نمی آید، کاری را برای ما محقق سازد. مثلاً از خداوند توفیق زیارت حج را بخواهید، اما نگویید: خدایا مالی به من بده تا به مکه بروم. چون خداوند گاهی سبب را به گونه ای قرار می دهد که ما فکر آن را نمی کردیم.

در آیه ۲۰۲ سوره بقره، پروردگار چنین ادامه می دهد: «أُولَئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ». یعنی آنها از کسب (و دعای) خود بهره و نصیبی دارند و خداوند به سرعت به حساب هر کس می رسد.

به «بهره»، «نصیب» می گویند. گویا سهمی را برای انسان نصب کرده اند. بهره ی مؤمنان تنها به خاطر دعای رَبَّنَا اتنا نیست، بلکه به خاطر تلاش و کسب آنان نیز بوده است و این به ما هشدار می دهد که الطاف خداوند به کسانی می رسد که به همراه دعا، تلاش و کوشش نیز بکنند.

پیام های دیگری که از این آیه برداشت می شود اولاً این است که بهره ی انسان در قیامت، تنها از بعضی کارهای خویش است، نه تمام آنها. (مما کسبوا) چه بسیار کارهایی که انسان می کند، ولی بخاطر نداشتن قصد قربت و نیت خالص، در قیامت از آن بهره نمی برد. دوم این که بدون کسب و تلاش، بهره ای نیست، لَهُمْ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا. و سوم این که پاداش سریع، یک امتیاز است (سریع الحساب).

و قدرت و ثروت، مطرح نیست و نباید ثروت ثروتمند و منصب اهل منصب برای حاجی حق مطرح باشد. حاجی باید با این گونه افراد - که احتمالاً در کاروان یا در اتاق او هستند - به صورتی متعارف و مورد پسند اسلام رفتار کند.

فروتنی می کنند، و نسبت به آنان کرنش می نمایند؛ در حالی که مسلمان باید کرامت و ارزش خود را حفظ کند و جز در برابر خدا و اولیای او و اهل ایمان تواضع ننماید.

حاجی باید توجه داشته باشد که در حرم امن الهی همه یکسان و برابرند؛ منصب

به چه کسی و با کدام نیت؟

احترام بگذاریم

گاهی، افراد در برابر ثروتمندان و صاحب منصبان به خاطر ثروت، قدرت و ریاستشان تواضع و

با هم اتاقی مان اینگونه باشیم

بر حاجی لازم است که در طول سفر نسبت به همگان، به ویژه نسبت به هم اتاقی هایش مسائل عالی اخلاقی را - که هر کدام راهی به سوی رحمت خداست - مراعات کند؛ پاره ای از این مسائل عبارت است از: اجتناب از گفت و گوها و بحث های بیهوده، و مسائلی که سودی برای طرفین ندارد، و چه بسا سبب رنجش و دلتنگی و کینه گردد، حفظ حریم طرف، پرهیز از سخن های زشت و ناروا و...

استاد حسین انصاریان

مُتْرَأ

رسول گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله) می فرماید:

«أَعْظَمُ النَّاسِ قَدْرًا مَنْ تَرَكَ مَا لَا يَخْنِيهِ»؛

با ارزش ترین مردم کسی است که هر چیز بیهوده را ترک کند [و هرگز وارد آن نگردد] امیرمؤمنان علی (علیه السلام) نیز می فرماید:

«دَعُوا الْقُصُولَ يَجَانِبَكُمْ السُّفَهَاء»؛

«گفتار و کردار بیهوده و بی معنا را واگذارید تا سبک مغزان از شما دوری نمایند»

و نیز آن حضرت در جایی دیگر می فرماید: «رَبُّ لَعُو يَجْلِبُ شَرًّا»؛

«بسا گفتار بیهوده و کردار سبک و بی معنا که شرّ و زبانی به دنبال دارد»

یکی از خصلت های نیکو نسبت به همسفران و به خصوص به هم اتاقی ها، ابراز دوستی و محبت است؛ چرا که اظهار دوستی و محبت، سبب جلب محبت و دوستی دیگران نسبت به انسان می شود.

در جای جای کتاب آسمانی ما، خداوند دوستی و محبتش را به مؤمنان، صابران، متقیان، متوکلان، محسنان، تائبان، پاکان و عادلان ابراز کرده است، از جمله در آیات زیر:

(فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ) مائده/۵۴؛ (وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ) آل

عمران/۱۴۶؛ (فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ) آل

عمران/۷۶؛ (إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ) آل

عمران/۱۵۹؛ (وَ اللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ) آل عمران/۳۴ و ۱۴۸؛ (إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ) بقره/۲۲۲ و (إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ) مائده/۴۲، حجرات/۹ و ممتحنه/۸.

بنابراین حاجی باید از آیه های نورانی «قرآن» سرمشق گرفته، نسبت به همسفرانش - که اهل ایمان و مهمان خدا هستند - دوستی و محبتش را اظهار نماید.

حاجی باید نسبت به دوستانش بهترین دوست باشد تا مبادا در محیط امن الهی به فرموده امیرمؤمنان، موجب سلب آسایش دوستان خود گردد.

امام علی (علیه السلام) در روایتی می فرماید: «شَرُّ الْإِخْوَانِ مَنْ تَكَلَّفَ لَهُ»؛

«بدترین برادران، کسی است که باعث زحمت و تکلف [دیگران] گردد».

نرم و آهسته سخن گفتن و گزیده گویی، از دستورهای بسیار مهم اسلام است که مراعاتش بر همگان واجب اخلاقی است. حاجی که برای جلب رضایت حق و یاری دادن به میهمانان الهی، و کمک به همسفران و هم اتاقی ها به خدمت برمی خیزد، لازم است خدمت خود را هر چند بزرگ باشد، کوچک و ناچیز انگارد، و در مقابل، خدمت دیگران را هر چند اندک و کم باشد، بشارد و آن را جبران نماید. و از منت گذاشتن به افراد به خاطر خدمتی که به آنان نموده، جدا بپرهیزد، که منت گذاری به قول قرآن مجید یقیناً سبب باطل شدن عمل و محرومیت خادم از رحمت و فضل خدا می شود.

علل و عوامل اضطراب در سفر حج:

سفر طولانی به ویژه برای کسانی که چنین تجربه ای در زندگی نداشته اند می تواند بعنوان یک عامل نگرانی روانی مطرح شود؛ هر چند سفر معنوی حج می تواند استثناء باشد در عین حال برخی را دچار دلتنگی می کند به ویژه بعد از انجام اعمال حج تمتع و پایان یافتن ایام تشریق، برخی حجاج آثار ناشی از استرس را نشان می دهند. البته میزان بروز و شدت ناتوانی روحی و روانی ناشی از دوری از کشور و خانواده در تمام جمعیت ها یکسان نیست. این دوری می تواند در یک کاروان براحته تحمل شده و در یک جمعیت دیگر از زائرین نمود واضح و شدیدتری داشته باشد. در مورد علت شناسی استرس زا بودن سفر حج می توان علل و عوامل مختلفی را برشمرد. بصورت کلی هر چه محیط کاروان عاطفی تر بوده، انجام اعمال واجب حج با مشکل کمتر مواجه بوده و افراد بعد از انجام اعمال واجب کمتر در کشور عربستان باقی باشند، احتمال بروز و شدت یافتن اضطراب، افسردگی و پرخاشگری ها کمتر خواهد بود.

یاد خدا، آرامش دلتنگی ها

دکتر احمد فیاض بخش

شماره

راهکارها:

برای مقابله با استرس ها یا فشارهای روانی در طی سفر یکماهه حج، راهکارهای مختلفی وجود دارد. با رعایت و بکارگیری این روشها، زائر علاوه بر حل یا کم کردن مشکلات، به آرامش پایدارتری در قبل از بازگشت به ایران دست خواهد یافت:

♦ به خداوند توکل کنیم

وقتی انسان یاد خدا را در دل خود زنده نگه دارد و ارتباط روحی و معنوی بین خود و خدا برقرار کند، به آرامش عمیق، همراه با خشنودی می رسد و با توکل به خدا از هر گونه یاس و اضطراب و فشار روانی رها می شود. قرآن کریم در سوره رعد آیه ۲۹ می فرماید:

کسانی که ایمان آوردند قلبهایشان با یاد خدا آرام می گیرد، آگاه باشند تنها با یاد خدا قلبها آرامش می یابد.

♦ عوامل استرس زا را کم کنیم

عوامل بی شماری ممکن است باعث استرس ما شوند. که باید آنها را شناخته و سعی کنیم از زندگی خود حذف کنیم. برای مثال، اگر شلوغی مراکز خرید سوغاتی موجب ناراحتی ما می شود، آنرا از برنامه حذف کنیم یا زمانی را برای خرید انتخاب کنیم که خلوت باشد.

♦ برنامه های زندگی را اولویت

بندی کنیم
هنگامی که با انبوهی از اولویتهای بطور

همزمان روبه رو هستیم، به آسانی در مقابل آنها به زانو در آمده و از حل آنها عاجز می شویم. آشفتگی و بی نظمی در کارها و برنامه ها می تواند تولید استرس نماید. اولویت بندی کارهای روزانه، به ترتیب اهمیت و بررسی آنها به ما این امکان را می دهد که به هر کاری در زمان و مکان خود رسیدگی کنیم.

♦ شب ها به موقع و به اندازه کافی بخوابیم

بدن انسان برای تجدید قوا به خواب کافی و لذت بخش نیاز دارد. شب به موقع بخوابیم و تا دیروقت بیدار نباشیم. اگر شب بیداری برای زیارت، طواف، عبادت و خرید لازم هستند، در روز خواب کافی داشته باشیم. هنگام خواب

شیعیان این است که آنان نباید تنها به شیعه بودن دل خوش کرده و به آن قانع باشند، بلکه باید در عمل پیرو راستین اهل بیت بوده، در همه جا الگوی رفتاری پیشوایان خود را پیاده کنند و به نمایش بگذارند.

امام باقر (علیه السلام) در روایتی ویژگی های شیعیان خود را برای جابر بن عبدالله انصاری این گونه بیان فرموده اند:

ای جابر کسی که خود را منتسب به ما می دارد، آیا او را همین بس است که گوید ما اهل بیت را دوست داریم؟

به خدا سوگند شیعه ما نیست جز کسی که از خدا بترسد و او را فرمانبردار باشد، این گونه کسان شناخته نمی شوند جز با تواضع و خشوع،

رفتار شایسته، دلها را جذب خود می کند

کوشش، نماز و کار خیر ببینند، اینها دعوت کننده است و جاذبه ایجاد می کند.

در حدیث دیگری امام صادق (علیه السلام) فرمود: همانا ما هیچ مردی را مؤمن نمی شماریم، مگر آن که تمامی اوامر و دستورات ما را اطاعت و پیروی کند، آگاه باشید یکی از نشانه های پیروی از دستورات و ارادت ورزی به ما، داشتن ورع است؛ پس خود را به آن بیارایید، خداوند بر شمارحمت آورد، دشمنان ما را با آن در تنگنا قرار دهید، خداوند شمار را راهی بخشد.

پیام این حدیث و احادیث مشابه آن به

بسیاری از حاجیان می پرسند: ما برای ایجاد جاذبه بیشتر نسبت به اهل بیت عصمت و طهارت و تشیع در حرمین شریفین چگونه رفتار کنیم؟ پاسخ این پرسش، در بیان امام صادق (علیه السلام) آمده است:

كُونُوا دُعَاةً لِلنَّاسِ بِغَيْرِ اَلْسِنَتِكُمْ لِيَرَوْا مِنْكُمْ الْوَرَعَ وَالْاِحْتِهَادَ وَالصَّلَاةَ وَالْخَيْرَ فَاِنَّ ذَلِكَ دَاعِيَةٌ

شما با غیرزبانان (یعنی در عمل) مردم را (به اسلام و تشیع) دعوت کنید، باید از شما ورع،

بهتر است به سمت چپ خود بخوابیم و نفس عمیق بکشیم. در این حالت قسمت راست بینی تحریک و سمت راست بدن فعال تر می شود. زیرا سمت راست، قسمت فعال بدن است.

♦ صبح زود از خواب بیدار شویم

اگر شبها تا دیروقت حرم نیستیم، سعی کنیم صبح ها، زود از خواب بیدار شویم. در این صورت ساعت زیستی بدن ما منظم می شود و طبق برنامه خاصی زمان خواب و بیداری ما را تنظیم می کند. در نتیجه پس از مدتی هنگام بیدار شدن، احساس بهتری خواهیم داشت.

♦ عادت های استرس زای خود را عوض کنیم

ما از عادت های خوب و بد خود اطلاع داریم و آنها را خوب می شناسیم. می توانیم آنهایی را که موجب آزار روحی ما می شوند را ترک کنیم. در طی سفر طولانی حج ترک آنها راحت تر است. سعی کنیم حالا که در محیط جدید و در کنار افراد غیر خانواده زندگی می کنیم و از حال و هوای آن عاداتی بد ناخواسته خارج شده ایم، آرزوهایمان در مورد ترک عاداتی نادرست را عملی سازیم.

♦ از معاشرت با افراد استرس زا

بیرهیزیم

از ارتباط با افرادی که سبب استرس ما می شوند دوری کنیم. یا اگر بعلت هم اتافی

بودن در کاروان دوری کردن از این افراد برایمان مشکل است، می توانیم ارتباط خود را با او در جمع برقرار کنیم. حضور دیگران در زمان تکلم می تواند تنش و استرس ناشی از برخورد های نامناسب طرف مقابل را کم نماید.

♦ از رقابت بی جا با دیگران خودداری کنیم

رقابت با دیگران مخصوصاً در خرید سوغاتی و در سایر تجملات و ظواهر، می تواند یکی از منابع اجتناب ناپذیر استرس یا فشار روانی باشد. شاید هم افرادی در کاروان باشند که کارهایی می کنند تا حسادت و خشم دیگران را برانگیزانند ولی در واقع استرس حاصل از حسادت و رقابت، به خود فرد هم می تواند تحمیل می شود.

♦ به چشمان خود استراحت بدهیم

آیا برای رسیدگی به امور کاری در ایران نیاز است که مدت طولانی به تلویزیون یا مانیتور رایانه در کاروان نگاه کنیم؟ باید به چشمان خود استراحت دهیم هر چند کم. در این زمان به فضای سبز، آسمان یا درختان نگاه کنید و یا حتی بعضی مواقع برای مدتی کمی هم که شده چشمان خود را ببندید.

♦ مشکلات را بپذیریم

باید پذیرفت که برخی اوقات شرایط

طاقةت فرسایبی در زندگی پدید می آید و کاری نیز از دست ما بر نمی آید. اگر خیر بدی از ایران در مورد کار و خانواده به حاجی داده شد، در این شرایط باید با صبر و پذیرش مشکل و دگرگون کردن موقعیت، بار عاطفی مشکل را کم کنیم، تا سر فرصت بعد از بازگشت به ایران به امور رسیدگی نمائیم.

♦ ورزش کنیم

تحقیقات نشان داده است که ورزشکاران از استرس و افسردگی کمتری نسبت به دیگران برخوردارند. همچنین برنامه تمرینات هوازی باعث بهبود حالات افسردگی، اضطراب، آشفتگی فکری و خستگی شدید می باشد. یک پیاده روی تند و سریع به مدت ۴۰ دقیقه در اطراف کاروان یا در طواف میزان استرس را بطور متوسط تا ۱۴ درصد کاهش می دهد. اگر می توانید فاصله هتل تا حرم را پیاده طی کنید اینکار را بکنید، البته نیت قرب الی الله کنید که از ثواب آن هم بی بهره نمانید.

♦ قدم بزنیم

در تحقیقاتی که در دانشکده پزشکی دانشگاه استنفورد در سال ۲۰۰۲ انجام گرفته، آمده است افرادی که ۴ بار در هفته پیاده روی می کنند، استرس کمتری دارند و راحت تر می خوابند. طواف مستحب در این راستا می تواند انگیزه خوبی برای راهپیمایی روزانه باشد.

یادآوری

نعمت

توفیق

تشریف به

حج، که

می تواند

آرزوی

دیگران

باشد،

آرامش

بخش است

نکرده، به سنت او عمل نکنند، دوستی رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) او را هیچ سودی ندهد. پس از خدا بترسید و برای دستیابی به آنچه نزد خدا است کار کنید، و میان خدا و هیچ کس خویشاوندی و قربابتی وجود ندارد، بهترین بندگان خدا و گرمی ترین آن ها نزد خداوند، با تقواترین و مطیع ترین آن ها است. ای جابر! به خدا سوگند، به خداوند نمی توان نزدیک شد جز با اطاعت و فرمانبرداری...

مَنْ كَانَ لِلَّهِ مُطِيعًا فَهُوَ لَنَا وَلِيُّ وَمَنْ كَانَ لِلَّهِ عَاصِبًا فَهُوَ لَنَا عَدُوٌّ وَمَا تَنَالُ وَلَا تَبْتَنَّا إِلَّا بِالْعَمَلِ وَالْوَرَعِ

هر که مطیع خدا است، او دوست ما است و هر که خدا را نافرمانی کند، دشمن ما است، به ولایت ما نمی توان رسید جز با عمل و ورع.

امانتداری، کثرت یاد خدا، روزه داری، اقامه نماز، نیکی به پدر و مادر، رسیدگی به حال همسایگان فقیر و مسکین و بدهکار و رسیدگی به یتیمان، راستگویی، خواندن قرآن، کنترل زبان از (تعرض به) مردم مگر با خیر و خوبی، و این گونه کسان در میان قوم خود امین و مورد اعتماد می باشند. جابر گوید: عرض کردم: فرزند رسول خدا! من امروزه کسی را با این خصوصیت ها که بیان فرمودید نمی شناسم! امام فرمود: ای جابر! روش های گوناگون تورا به سوی خود نکشاند، که فکر کنی برای مرد همین کافی است که بگوید: من علی را دوست می دارم و پیرو او هستم و سپس باین گفته عملی همراه نباشد.

پس اگر گوید: من رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) را دوست دارم، اما از سیره پیامبر پیروی

به سوی مدینه الرسول (ص)

در قسمت اول با بخشهایی از سفرنامه علامه میرحامد حسین هندی صاحب عباقت الانوار که در سال ۱۲۸۲ هجری قمری (۱۵۲ سال پیش) موفق به سفر حج شده آشنا شدید. در ادامه بخش دوم این سفرنامه خواندنی می آید:

دهشتناک سراسر وجودم را احاطه نموده است. می ترسم از این اماکن مقدس کوچ کنم در حالی که حق زیارت و دعا و استغفار را ادا نکرده باشم.

وای بر حال من، چنانچه خداوند منان به لطف و محبتش کمکم نکند، دلهره از اعمال حج و سختی مناسک، بر قلبم سنگینی می کند.

صبح روز شنبه بیستم ذی قعدة الحرام زیارت وداع حضرت رسول - ص - را زمزمه کردم. سپس به قبرستان بقیع رفتم و زیارت وداع ائمه بقیع - ع - را نیز خواندم. بعد از ظهر همین روز مدینه منوره را به سوی مکه مشرفه ترک کردم.

مسجد شجره در سال ۱۲۸۲ هجری قمری:

مسجد شجره مسجدی بسیار با اهمیت و یکی از موقیبت است. سقف ندارد و تنها از سه جهت دیوار دارد. جای تعجب است مسجدی که میقات اهل سنت نیز هست چرا باید چنین وضعی داشته باشد؟!

خدا را سپاس می گویم که توسط یک مرد آشنا توانستم مسجد شجره را پیدا کنم و از آنجا محرم شوم. مطلب شگفت آور اینکه مشاهده کردم گروهی از اهل سنت از مدینه محرم شدند و گروهی بدون احرام از میقات "مسجد شجره" گذشتند تا در رابع محرم شوند. حمالان و شترداران [هم] شتران را کنار مسجد شجره نگه نمی دارند و راه خود را همچنان طی می کنند.

روز شنبه ۲۹ ذی القعدة الحرام به هنگام مغرب، در حال طی طریق بودم که هلال ماه ذیحجه الحرام را دیدیم و خدا را ستایش نمودیم که اختلافی وجود نخواهد داشت.

با یاری و تاییدات خدا، صبحگاه روز پنجشنبه سوم ذیحجه الحرام سال ۱۳۸۲ به مکه مشرفه رسیدیم.

۲۹ سوال با شستری که به ۲۴ ریال کرایه کردیم، همراه قافله زائران عازم مدینه منوره شدیم... پس از یازده روز از آغاز سفر به شهر مدینه وارد شدیم... در برکه آبی از برکه های مدینه، غسل نموده، لباسهایم را تطهیر کردم. خدای متعال را ستایش نمودم که توفیق پاکیزه شدن را آنگونه که می خواستم به من عنایت کرد. سپس عازم زیارت حرم مطهر نبوی (ص) شدم. قبر مقدس پیامبر را زیارت کردم و پس از آن قبر حضرت فاطمه زهرا - علیها السلام - را در حجره شریف و مبارکش زیارت نمودم.

زیارت بقیع:

امروز پنجشنبه یازدهم ذی قعدة الحرام، قبل از ظهر به قصد زیارت قبور ائمه بقیع - علیهم السلام - به بقیع مشرف شدم. قبور ائمه دارای روضه و حرم است، همچنین قبر عقیل، قبه و بارگاهی مستقل دارد و در کنار آن قبر عبدالله بن جعفر واقع است. قبر ابراهیم فرزند رسول خدا - ص - نیز بر خوردار از قبه و بارگاه مستقل است.

ساختمانی است در بقیع، گفته می شود بیت الاحزان است که درب آن را بسته اند. قبر حلیمه سعدیه، دایه رسول خدا و قبرهای عاتکه و صفیه عمه های پیامبر هر یک بارگاهی مستقل دارد. تمامی قبور را زیارت کردم.

درب حرم چهار امام - علیهم السلام - بسته بود. در کنار در مطهر نشستیم و پس از گریه و دعا و استغفار، دعای "یا من تحل به عقد المکاره" را قرائت کردم.

وداع با مدینه و دلهره از اعمال حج واجب:

با نزدیک شدن زمان خروج از شهر مدینه، اضطرابی

حطیم: مساحت میان حجرالاسود و زمزم و مقام ابراهیم و قسمتی از حجر اسماعیل را «حطیم» می گویند. از مکان های محترم در مسجدالحرام است و مردم در این قسمت برای دعا جمع می شوند و به یکدیگر فشار می آورند. این که آیا حطیم تنها همان محدوده کنار حجرالاسود و باب کعبه را شامل می شود یا وسعت بیشتری دارد، اختلاف است. در روایتی از امام صادق (ع)، تنها همین موضع را حطیم می نامند چنان که شیخ صدوق نیز آورده است که حطیم فاصله میان در کعبه و حجرالاسود را گویند، جایی که خداوند توبه آدم را پذیرفت.

حجر اسماعیل:

اسماعیل (ع) فضایی است میان کعبه و دیواری نیم دایره به عرض حدود ۱۰ متر که از رکن عراقی تا رکن شامی را شامل می شود. دیواری است با بلندی ۱/۳۰ متر که قوسی شکل است.

حجر اسماعیل (ع) یادگار زمان ابراهیم (ع) و اسماعیل و مدت زمانی پس از بنای کعبه است و قدمت و پیشینه آن به زمان بنای کعبه به دست ابراهیم می رسد.

نقل های تاریخی تاریخ نگاران حکایت از آن دارد که اسماعیل و مادرش هاجر در همین بخش زندگی می کردند. از امام صادق (ع) نقل شده است:

«الْحَجَرُ بَيْتُ إِسْمَاعِيلَ وَ فِيهِ قَبْرُ هَاجِرَ وَ قَبْرُ إِسْمَاعِيلَ»؛ «حجر، خانه اسماعیل و محل دفن هاجر و اسماعیل است.»

از آنجا که حجر اسماعیل داخل در مطاف است، می تواند نشانه ای بر بزرگی آن باشد.

در اصل، حجر اسماعیل جزئی از کعبه است. هرگاه باران بر بام کعبه ببارد، از ناوادران رحمت در این فضا می ریزد.

گویا برای نخستین بار، منصور عباسی، حجر اسماعیل را با سنگ های سفید پوشانید. پس از آن در دوره مهدی و نیز هارون الرشید عباسی این سنگ ها

تعویض و نو شد.

ادامه در شماره بعد...

دعا

چه خوب شد عرفه دلبر صدایم کرد
 خدا به خاطر ارباب این عطایم کرد
 به دامن جبل الرحمه پا به پای حسین
 به آستان رفیع دعا رهایم کرد
 تا ظهور حجت و رویت جمالش خواهم
 هم ثنای او گویم و دعای یاران
 باشد که ز رحمتش ببخشاید ما را.
 محمد کارگر کاروان حج وحدت ۱۷۲۴۹

تنها امید

خدا تنها امید یست که با دهان بسته هم
 می توان صدایش کرد، با پای شکسته هم
 می توان سراغش رفت، تنها خریداریست که
 جنس شکسته را بهتر برمی دارد، تنها کسی
 است که وقتی همه رفتند می ماند، وقتی
 همه پشت کردند آغوش می گشاید، وقتی
 همه تنهایت گذاشتند محرمت می شود، و تنها
 سلطان یست که با بخشیدن آرام می گیرد
 نه با تنبیه. در ایام حج تمتع خدا را برایتان
 آرزو دارم. التماس دعا.

محمد رضادهم از سمنان کاروان ۲۲۱۲۵

شیرینی بخشش

من رفته ام واهی نمی خوام تو را
 تو کرده ای کاری که خود خواندی مرا
 من نعمت کردم فنا اندر جفا
 تو از کرم دادی به من لطف و عطا
 من در خفا کردم گنهکاری بیا
 مستور کردی مُصحف کار مرا
 من پیروی کردم ز نفس بی حیا
 تو رهنا کردی به دل راه مرا
 هر دم شکستم عهد خود اندر قفا
 تو باز گرداندی به من روی مرا
 یا رب ز دست خود پیشیمانم بیا
 عفو ی بکن یا رب سیه حال مرا
 اینک تو کردی دعوت این جان مرا
 بخشای و هم شیرین بکن کام مرا
 خدایا عاشقم عاشق ترم کن
 سرم بستان همان گیر و پرم کن
 خدایا در میان عشق بازان
 مرا رسوا کن و از کم ترم کن
 حبیب و قبله ی معشوق داران
 تو خود دستم بگیر با خود برم کن
 اجابت می کنی الغوث یاران
 دعاهایم بگیر و مضطرب کن
 عزیزم این دلم گردیده نالان
 تو خود جامی بده مجنون ترم کن
 سرم سرکش شده دیوانه وارن

اکبر حبیب زاده

شب های حرم صفای دیگر دارد

سلام مرا از شور و حال و شغف این سرزمین مقدس پذیرا باشید... اینجا شوری دگر دارد.
 کعبه این روزها حال و هوایش عجیب است، اینجا پر از شور و اشتیاق است، جای همه
 خالی، مکه این روزها جایگاه میلیون ها زائر از جهان است که گروه گروه احرام بسته و طواف حج
 عمره را بجای می آورند.

شب های حرم صفای دیگری دارد، زائرانی با نژادهای مختلف که هر کدام به گونه ای طلب
 حاجات خود می کنند. وقتی کعبه نگاه می کنی خود به خود اشک از چشمانت جاری شده و بغض
 گلویت را می گیرد. اینجا باید دعاها را غریبانه بخوانی، طبقات هتل ایرانی ها محل دعای دسته
 جمعی آنان شده، عاشقانی که در دعاها کیمل، ندبه، سمات و زیارت جامعه کبیره خود با خدایشان
 حرف و حدیث ها داشته و طلب مغفرت و آمرزش دارند.

کعبه نیز این روزها احرام کرده، احرامش نیز اینگونه است که، بر اساس یک رسم بسیار قدیمی
 همه ساله در آستانه ماه ذی الحجه کناره های پرده خانه خدا بالا زده می شود تا پرده کعبه شریف
 با توجه به انبوه زائرانی که به حج می آیند و قصد زیارت بیت الله الحرام را دارند ، سالم بماند.
 پرده خانه خدا که از ابریشم بافته می شود با استفاده از بندهای محکمی در طول سال به حلقه
 هایی که در پای دیوارهای بیت الله وجود دارد ، بسته می شود . لایه زیرین پرده خانه خدا سفید
 رنگ است و وقتی که ببینده از دور به خانه که پرده از روی آن بالا زده شده است ، می نگرد ،
 حالتی شبیه به احرام بستن در چشم او می نشیند . بر اساس یک رویه ، همه ساله در روز عرفه که
 حجاج در مشاعر مقدسه هستند و حرم نسبتا خالی از جمعیت است ، پرده خانه خدا با پرده جدید
 تعویض می شود. پرده جدید به گونه ای بر بیت الله الحرام قرار داده می شود که کاملا روی آنرا
 نپوشانده و از اطراف بالا زده شده است ، و در عین حال لایه زیرین سفید آن دیده نمی شود که
 چون این اقدام مصادف با عید قربان و خارج شدن حجاج از احرام است ، طی قرون به آن «خارج
 شدن کعبه از احرام» می گویند.

بعد از مکه نیز عازم مدینه می شویم، شهر رسول خدا، شهری که دعای کیمل و ندبه و بقیع آن
 دلتنگی های عجیبی برای دوستدارانش به وجود آورده است.

آری سفر نیز به پایان می رسد اما امید و آرزویم در زندگیمان حاجی بمانیم، اینده نیز به سهم خودم
 در این سرزمین مقدس به یاد تمام مردم ایران اسلامی به ویژه شیرازی ها و ملتمسین دعا هستم و
 امیدوارم هر کسی که آرزوی زیارت خانه خدا در دل دارم آرزویش برآورده شود.

علی شاهسون - کاروان ۲۴۰۳۱ شیراز

کعبه آن سنگ نشانی است که ره گم نشود
 حاجی احرام دگر بند بسین یار کجاست

حقیقت طواف

هفت شوط طواف برگرد کعبه، دومین واجب از مناسک عمره و یکی از مناسک حج است. اما حقیقت
 طواف همسویی است با جهان هستی از ملک تا ملکوت و بر محور توحید همچون پرگار دیدن و حیات
 و ممات و مناسک و عبادات را برای خدا خالص کردن و هماهنگ شدن با فرشتگان خدا که لحظه ای
 از اطاعت حق غافل و فارغ نیستند.

شمس الهولی منش. کاروان ۲۰۰۲۶ خوزستان

ورود نخستین گروه حجاج به ایران

به گزارش خبرنگار زائر، بازگشت حجاج بیت‌الله الحرام کشورمان با ورود نخستین کاروان به فرودگاه مهرآباد تهران آغاز شد. بازگشت حجاج از پرواز به مدت ۲۰ روز و تا ۱۸ آبان ادامه خواهد داشت. نخستین پرواز بازگشت حجاج امروز یکشنبه ساعت ۹:۴۰ مسافر در فرودگاه مهرآباد به زمین نشست. آخرین پرواز بازگشت حجاج نیز ۱۸ آبان در فرودگاه تبریز به زمین خواهد نشست. حجاج ایرانی ۱۸۵ پرواز سه شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران با ۶۱ پرواز، ماهان با ۵۲ پرواز و سعودی با ۸۷ پرواز به میهن اسلامی باز خواهند گشت. در میان ۱۱۷ ایستگاه پروازی، فرودگاه مهرآباد با ۲۱ هزار و ۵۷۰ زائر از شش استان و هرمزگان با ۲۸۶ زائر به ترتیب بیشترین و کمترین ورودی زائر را دارد. عملیات حج تمتع از ۲۳ شهریور آغاز شد و ۶۳ هزار و ۴۳۳ زائر از ۱۱۷ ایستگاه پروازی برای مناسک حج واجب به سرزمین وحی منتقل شدند.

سازمان جهانی گردشگری اعلام کرد: در ۸ ماه اول امسال، تعداد گردشگران بین‌المللی با رسیدن به رکورد ۷۴۷ میلیون نفر تا ۵ درصد افزایش یافته است.

به گزارش خبرنگار گروه اقتصاد بین‌الملل خبرگزاری فارس به نقل از سازمان جهانی گردشگری، بنا بر آخرین ارزیابی سازمان گردشگری جهانی، تقاضا برای گردشگری بین‌الملل در هشت ماه نخست سال ۲۰۱۳ به شکل قوی پا بر جا مانده است. در فاصله زمانی بین ماه‌های ژانویه تا آگوست، تعداد گردشگران بین‌المللی در سراسر جهان به واسطه عملکرد قوی اروپا، آسیا، اقیانوسیه و خاورمیانه، ۵ درصد رشد داشته است.

در ۸ ماه اول امسال، تعداد گردشگران بین‌المللی با رسیدن به رکورد ۷۴۷ میلیون نفر تا ۵ درصد افزایش یافته است. این میزان ۳۸ میلیون نفر بیش از مدت مشابه در سال گذشته است.

اروپا (+۵٪) بیشترین منفعت از رشد صنعت گردشگری در ۸ ماهه اول سال ۲۰۱۳ را با حدود ۲۰ میلیون ورودی بیشتر گردشگران به این منطقه کسب کرده است.

با توجه به اینکه اروپا بزرگترین منطقه توریستی دنیا محسوب شده و بسیاری از مقاصد پر طرفدار گردشگری در این منطقه قرار دارد، رشد ۵ درصدی بسیار مثبت تلقی می‌شود.

اروپای مرکزی و شرقی نیز با (+۷٪) و جنوب اروپا و منطقه مدیترانه هم با (+۶٪) عملکرد بسیار خوبی از خود بر جا گذاشته‌اند.

آسیا و اقیانوسیه (+۶٪) این منطقه از جهان به واسطه رشد (+۱۲٪) درصدی در منطقه جنوب شرق آسیا و افزایش ۱۰ میلیونی ورود گردشگران به این منطقه به رشد خود ادامه می‌دهد.

اخبار کوتاه حج

به نوشته عکاظ، این خانواده آسیایی، تصویربرداری از سفر حج خود را از لحظه ورود به فرودگاه بین‌المللی جده تا پایان طواف وداع انجام دادند، آنها به گرفتن عکسهای زیادی از مکه مکرمه و مشاعر مقدسه، صحن طواف، جمرات و آثار تاریخی اسلامی مانند جبل النور، جبل ثور و مقبره المعلا دست زدند.

مسمومیت غذایی حجاج تکذیب شد

از سوی دیگر، مقامات سعودی تاکید کردند هیچ یک از حجاج دچار مسمومیت غذایی نشده‌اند. این مقامات با اشاره به بازدید از ۵۳۶ فروشگاه مواد غذایی و ۱۱ آرایشگاه در ایام حج اعلام کردند طی ایام تشریق، هیچ یک از حجاج دچار مسمومیت غذایی نشدند. شهرداری مکه مکرمه روز شنبه در بیانیه‌ای اعلام کرد هیچ موردی از مسمومیت غذایی در مشاعر مقدسه در موسم حج امسال مشاهده نشد. شهرداری مکه همچنین از ثبت ۵۵ مورد تخلف در زمینه بهداشت عمومی در ایام تشریق و اعمال مجازات مربوطه در این زمینه خبر داد.

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی حج، برخی خبرهای کوتاه حج به نقل از رسانه‌های عربستان به این شرح است:

انباشت ۵۹ هزار تن زباله در مشاعر مقدسه و مکه مکرمه

میزان زباله‌های جمع‌آوری شده از مکه مکرمه و مشاعر مقدسه به بیش از ۵۹ هزار تن رسیده است که این میزان زباله در ایام حج انباشت شده است. همچنین دو میلیون کیسه زباله برای جمع‌آوری این میزان زباله به کار رفت. محمد المورقی مدیرکل نظافت در شهرداری مکه مکرمه اعلام کرد شهرداری از طریق طرح تامین نیازهای حجاج در مشاعر، بیش از ۵۹ هزار تن زباله را از مناطق مختلف مکه مکرمه و مشاعر مقدسه از ابتدای ذی‌الحجه تا روز جمعه جمع‌آوری شد.

ثبت سفر حج با دو هزار و ۷۰۰ عکس

یک خانواده آسیایی که امسال برای اولین بار فریضه حج را به جا آوردند، سفر حج خود را با دو هزار و ۷۰۰ قطعه عکس ثبت کردند تا در خاطرات آنها برای همیشه ثبت شود.

◆ دهها میلیارد دلار برای بخش
عمرانی و صنعتی
اولین گام مجلس در حذف ۳
دهک از یارانه

ایران

◆ دیپلماسی فعال ایران، روند
فزاینده تحریم ها را متوقف کرد

اطلاعات

◆ اعتراض به تحریم علمی ایران

جام جم

◆ تداوم دیپلماسی ضد ایرانی
امریکا در NCIS
◆ عبور آمریکا از «عبور از اسد»

جوان

◆ تسهیلات دهها میلیارد دلاری
خارجی در راه است؛ مطالعات
امکان سنجی را از کشوها بیرون
بکشید
◆ کاهش قیمت داروی بیماران
پیوندی

جمهوری
اسلامی

◆ مواضع لاریجانی درباره
مذاکرات هسته‌ای و برخی
اظهارات حاشیه‌ساز سیاسی

خراسان

◆ گفت‌وگوها با کنار گذاشتن
بهبان جویی‌ها به نتیجه می‌رسد

حمایت

◆ رفتار دوگانه بینیم، تنوع
فعالیت هسته‌ای را الزامی
می‌کنیم

رسالت

◆ عزم ملی برای اقتصاد بدون نفت

گسترش

◆ تأمین اعتبار دهها میلیارد
دلاری برای طرح‌های اقتصادی

خورشید

◆ موافقت رهبر انقلاب با عفو
و تخفیف مجازات تعدادی از
محکومان

قانون

رئیس جمهور در جلسه هیئت دولت:

اهداف رهبر انقلاب به دقت دنبال می‌شود

ادامه از صفحه اول

رئیس‌جمهور افزود: دیپلماسی فعال ایران ابتکار عمل را بدست گرفته و افکار عمومی جهان را حتی در کشورهای تحریم کننده به سمت خود جلب کرده است و می‌رود تا قدم به قدم با تثبیت حقوق حقه هسته‌ای ایران موانع پیشرفت را هم از سر راه ملت بردارد.

روحانی تصریح کرد: در این میان موضع خصمانه رژیم صهیونیستی در انزوا قرار گرفته که سعی دارد فرایند تفاهم و تعامل را تخریب کند و در تاریخ انقلاب اسلامی هم شاهد بوده ایم که هر زمان نظام اسلامی به توفیقی در صحنه سیاسی جهانی نزدیک می‌شده است صهیونیستها دست به خرابکاری و حادثه‌سازی در داخل یا خارج می‌زده‌اند. رئیس‌جمهور تاکید کرد: در شرایط حساس کنونی مردم فهیم و هوشیار ما مراقب هستند تا دشمن با حادثه‌سازی در روند حراست از حقوق مسلم مردم خرابکاری نکند و برای انحراف افکار عمومی جنجال جدیدی نیافریند و در صفوف منسجم ملت خللی ایجاد نکند. وی تصریح کرد: مسیر عزتمند حرکت ملت ایران روشن است و اهدافی که رهبر معظم انقلاب برای پیشرفت کشور ترسیم کرده‌اند به دقت دنبال خواهد شد و دولت مصمم است این راه را با رویکرد تعامل سازنده دنبال کند.

رئیس هیئت پارلمانی اتحادیه اروپا

اتحادیه اروپا علاقه مند به برداشتن تحریم‌ها است

رئیس هیئت پارلمانی اروپا گفت: در خصوص تحریم‌ها علیه پرونده هسته‌ای ایران اتحادیه اروپا علاقه مند است تحریم‌ها برداشته شود. باید آمریکا را قانع کنیم که با برداشتن تحریم‌ها موافقت کند.

وی ادامه داد: ما علاقه مند هستیم که منطقه‌ای از سلاح هسته‌ای داشته باشیم اما آمریکایی‌ها علاقه مند نیستند درست است که اتحادیه اروپا و آمریکا متحد هستند اما در این زمینه اختلاف نظر داریم.

پرداخت ۴ هزار میلیارد تومان به صنعت ریلی از محل عوارض جاده‌ای

مدیرعامل شرکت راه آهن از تامین ۴ هزار میلیارد تومان مابه‌التفاوت نرخ بلیت از محل دریافت عوارض قیمت سوخت و افزایش عوارض در بخش‌های حمل و نقل جاده‌ای خبر داد و گفت: وزارت راه اصلاحیه‌ای را به مجلس ارائه داده که تسهیلات ریلی از محل صندوق توسعه ملی به بخش حمل و نقل پرداخت شود.

به گزارش رسانه‌ها، محسن پورسید آقایی در جمع خبرنگاران در پاسخ به پرسشی درخصوص اینکه پرداخت مابه‌التفاوت قیمت بلیت از منابع هدفمندی یارانه‌ها مطرح شده چه برنامه خاصی در این زمینه دارید، گفت: در حال پیگیری در قانون بودجه امسال و سال آینده هستیم که دولت و مجلس هزینه‌های مورد نیاز راه آهن را تأمین کنند تا راه آهن از محل آنها به بخش‌های دیگر کمک کند.

وزیر کشاورزی اعلام کرد: توافق جدید ارزی در دولت

وزیر جهاد کشاورزی از توافق جدید مسئولان وزارتخانه‌های صنعت، کشاورزی و بانک مرکزی برای اختصاص ارز مبادله‌ای ۲۴۷۰ تومانی برای واردات نهاده‌های دامی و کالاهای اساسی خبر داد.

به گزارش خبرگزاری مهر، محمود حجتی گفت: بر اساس توافق مسئولان دو وزارتخانه جهاد کشاورزی و صنعت، معدن و تجارت با بانک مرکزی، منابع ارزی مبادله‌ای برای تأمین نهاده‌های تولیدی و کالاهای اساسی در اختیار واردکنندگان قرار می‌گیرد.

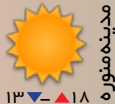
وزیر جهاد کشاورزی اظهار داشت: جدول نهایی میزان نیاز به نهاده‌های دامی و محصولات اساسی تهیه شده و به تأیید معاون اول رئیس‌جمهور نیز رسیده است. وی افزود: بانک مرکزی موظف شد منابع ارزی مورد نیاز را با قیمت ارز مبادله‌ای ۲۴۷۰ تومان برای واردات نهاده‌های دامی و کالاهای اساسی در اختیار واردکنندگان قرار دهد.

اذان ظهر: ۱۲/۰۵
اذان مغرب: ۱۷/۴۱
اذان صبح فردا: ۵/۱۲
طلوع آفتاب: ۶/۲۹

اذان ظهر: ۱۲/۰۶
اذان مغرب: ۱۷/۳۷
اذان صبح فردا: ۵/۱۵
طلوع آفتاب: ۶/۳۴

سه شنبه ۳۰ مهر ۱۳۹۲ - ۱۷ ذی الحجه ۱۴۳۴ - ۲۲ اکتبر ۲۰۱۳ - شماره ۲۹

پیامک

غم‌ها قربانی شادی تان

سربلندی ابراهیم، آرامش اسماعیل، امیدواری هاجر، عطر عرفة و برکت عید قربان را برای حجاج آرزومندیم. امیدواریم غمهایتان قربانی شادی هایتان گردد. عید غدیر پیشاپیش مبارکباد. **کاشمیر علوی - سیادتی غفاری - ذوالفقار - کاروان ۱۹۰۳۰**

عنایت الهی

خداوند متعال عنایت فرمودند همراه کاروانی که به ملکوت نزدیک بودند راهی این سفر عرفانی شدم، از مدیریت شایسته و فهیم کاروان به نمایندگی از زائرین این مجموعه قدردانی می نمایم. **جعفرزاده کاروان ۱۹۰۶۱ اغزنوی مشهد**

توجه به نظافت

سلام، از روزی که آمده ایم از نظافت و... اطاق‌ها خبری نیست. بعضی اقلام را از بیرون می خریم. **هتل دار البیاضیه طبقه ۹**

تعهد به حج

عنوان حاجی، برای تو تعهدی است که از فضولات، پلیدیها و ناهنجاریها فاصله بگیرد. مصلح باشی، خیر باشی و دستگیر دیگران. **سعید نیکونژاد - کاروان ۲۰۲۲۱ - شوشتر**

غروب گناهان

در روز عرفة، دست‌های خود را به سوی آن بی نیاز بالا بردیم و پیوسته دعا کردیم: **خدا یا! غروب این روز را با غروب گناهانمان یکی گردان...** **معصومه باقریان ماهشهر کاروان ۲۰۱۶۸**

مدینه - باب العوالی شارع علی بن ابیطالب (ع)
هتل قصر الدخیل

مکه - عزیزیه شمالی جنب مرکز
التواصلات السعودیه - هتل دارهادی

zaernews@gmail.com

www.hajj.ir/245 (نشریه زائر)

www.hajj.ir (پایگاه اطلاع رسانی حج)

+966 537 367 545

حرف‌ها

فهم عمیق دین

این سفر (حج) باید اولاً سفر تفقه باشد، یعنی سفر فهم عمیق دین. این در وقتی است که برنامه‌های تعلیماتی عمیق و وسیعی در نماز جمعه‌ها، در غیر نماز جمعه، در مسجد النبی و مسجد الحرام و عرفات و منی اجرا شود،... اگر توجه به این نکته روانی داشته باشیم که مسافر خصوصاً چنین مسافری حالت آمادگی عجیبی برای الهام‌گیری دارد، جزئیات به خاطرش می‌ماند و به ذهنش ثبت می‌شود، اهمیت مطلب را درک می‌کنیم.

علی (ع) به قثم فرمود: **وَذَكِّرْهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ**، عبرت‌ها و نکات آموزنده تاریخ را به مردم تعلیم کن. این خود تفقه در دین است... یکی از مراتب تفقه در دین شناختن هدف‌های اسلامی است. زیارت پیغمبر (ص) از لواحق لاینفک حج است، حتی واجب کفایی است که مردم به زیارت پیغمبر اکرم (ص) بروند. در آنجاست که با معرفی کردن مواقف و مقامات و آثار رسول اکرم (ص) باید تاریخ اسلام را به نحو آموزنده‌ای به مردم تعلیم کرد، همان‌طور که حضرت صادق به هشام بن الحکم فرمود: و در حج اجتماع مردم را از شرق و غرب قرار داد تا یکدیگر را بشناسند و هر قومی کالای تجاری خود را از شهری به شهر دیگر برد... و نیز آثار و اخبار رسول خدا (ص) شناخته و گفتگو گردد و به فراموشی سپرده نشود...

شهید مطهری (مجموعه آثار، ج ۲۵، ص ۹۱)

شعر

یک ره از ایوان برون آییم و برکیوان شویم
خانه پردازیم و سوی خانه یزدان شویم
بی زن و فرزند و بی خان و سرو سامان شویم...
ما به زیر خاک در، با خاک ره یکسان شویم
ما به هر ساعت همی طعمه دگر کرمان شویم...

گاه آن آمد که بامردان سوی میدان شویم
راه بگذاریم و قصد حضرت عالی کنیم
طبل جانبازی فرو کوبیم در میدان دل
همراهان حج کرده باز آیند با طبل و علم
همراهان با سرخ رویی چون به پیش ماه سبب
دوستان گویند حج کردیم و می آییم باز

سنایی

عکس روز

مکه مکرمه - مسجد الحرام

شاهد

دوست همیشگی من هنوز داشت می خندید. شروع کردم به گشتن جیب هاش. می خواستم وسایلتشو زودتر برسونم دست خانواده اش.

توی جیبش یه کاغذ پیدا کردم. روش نوشته بود:

«می روم مادر، که اینک کربلا می خواندم»

شهید محمد حسین شهربانوزاده
سایت سیره و زندگانی شهدا

نگاه

چرا سوءظن در اسلام

نکوهش شدید شده است؟

از اموری که در اسلام منع شده است؛ بدبینی و بدگمان بودن نسبت به برادران ایمانی و نیز تجسس از عیوب و لغزش‌های آنان است. قرآن کریم می‌فرماید: «ای کسانی که ایمان آورده اید از بسیاری از گمان‌ها دوری گزینید که برخی از گمان‌ها گناه است و تجسس و کاوش (از عیوب و لغزش‌های دیگران) نکنید.» (حجرات، ۱۲)

- از امیرالمؤمنین است: «بدگمانی را از خودتستان دور کنید که خداوند عزوجل از آن نهی کرده است.» - امام صادق (ع): «چون مؤمن متهم کند برادر ایمانیش را؛ یعنی در حق او گمان بد برد، ایمان در قلب او ذوب شود چنان که نمک در آب ذوب می‌شود.»

لغت نامه

مسجد قبا

هنگامی که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم از مکه به سوی مدینه هجرت می‌فرمود، پیش از وارد شدن به مدینه، مدت کوتاهی در قبا منتظر علی بن ابیطالب علیه السلام ماند. میزبان رسول خدا در قبا، زمینی در کنار خانه خود داشت. رسول خدا آن زمین را از او گرفت و در مدت اقامت خود در قبا، در آن مسجدی بنا کرد که به مسجد قبا معروف شد.